

Keski-Suomen hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen poliittisen seurantaryhmän kokous 2 / 2021

Aika Keskiviikko 6.10.2021 klo 15.00 - 17.00

Paikka Kokous Teams -etäyhteydellä

Läsnä (X)

Jäsen

Varajäsen

X	Leila Lindell (Äänekoski)		Juhani Anttonen (Laukaa)
X	Riitta Pirttiniemi (Saarijärvi)		Maria Kaisa Aula (Viitasaari)
X	Tahvo Anttila (Jyväskylä), pj.		Matti Similä (Jämsä)
X	Ville Rautiainen (Saarijärvi)		Merja Närhi (Äänekoski)
X	Jukka Hämäläinen (Jyväskylä)		Jarno Kemiläinen (Jyväskylä)
X	Ulla Patronen (Jämsä), vpj.		Leo Niinikoski (Joutsa)
X	Ulla Palmu (Saarijärvi)		Lotta Ahola (Jämsä)
	Caius Forsberg (Jyväskylä)	X	Eeva-Kaisa Rouhiainen (Jyväskylä)
X	Kari Pajunen (Muurame)		Jyrki Niittymaa (Jämsä)
X	Harri Oksanen (Keuruu)		Mika Mäkelä (Toivakka)
X	Meri Lumela (Jyväskylä, kello 15.00-16.00)	X	Emilia Lakka (Jyväskylä, kello 16.00-17.00)
X	Lea-Elina Nikkilä (Joutsa)		Nina Hirsiaho (Petäjävesi)
X	Ilkka Pernu (Jyväskylä, kello 15.17-17.00)		Anniina Ojajärvi (Äänekoski)
X	Aira Korhonen (Laukaa, kello 15.14-17.00)		Marika Visakorpi (Jyväskylä)

Väliaikaisen valmistelutoimielimen edustajat:

- X Kati Kallimo, esittelijä
- X Pauliina Mäenpää, sihteeri
- X Mikael Palola
- X Sanna-Riikka Koponen, viestintäasiantuntija

Muut osallistujat:

- X Elina Eerola (Sitra)
- X Joonas Leppänen (Sitra)

Asiat

1. Kokouksen avaus

Poliittisen seurantaryhmän puheenjohtaja Tahvo Anttila avasi kokouksen.

2. Läsnäolijat ja edellisen kokouksen muistio

Puheenjohtaja totesi kokouksessa läsnä olevat jäsenet ja varajäsenet.

Meri Lumela ilmoitti, että hän tulee poistumaan kokouksesta kello 16.00, ja että hänen varajäsenensä Emilia Lakka saapuu tuolloin linjoille.

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (22.9.2021) muistio.

3. Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksen asialista.

4. Poliittisen seurantaryhmän kokouspalkkiot

Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsen, hallintolakimies Pauliina Mäenpää (KSSHP) esitteli väliaikaisen valmistelutoimielimen kokouksessaan 30.9.2021 (§ 43) hyväksymän palkkiosäännön, LIITE.

Merkittiin tiedoksi väliaikaisen valmistelutoimielimen toimikautensa ajaksi hyväksymä palkkiosääntö. Todettiin, että sääntö sekä palkkioiden ja kustannusten korvaamista koskevat hakulomakkeet tallennetaan Teams-työtilaan.

5. Lyhyt katsaus valmistelun tilanteeseen

Väliaikaisen valmistelutoimielimen puheenjohtaja Kati Kallimo esitti lyhyen katsauksen valmistelun tilanteesta. Katsaus koostui valtionosuushankkeista, esihenkilöinfoista ja tiedonkeruun käynnistymisestä.

Asiasta käydyn keskustelun kuluessa esitettiin kysymys siitä, hakeeko VATE muutostukirahaa. Kallimo viittasi ”Tulevaisuuden sotekeskus” -hanketta koskevaan valtionavustushakemukseen ja ICT-rahoitusta koskeviin hakemuksiin. Mikael Palola totesi, että kyseessä ovat juuri edellä mainitut hankkeet, joilla hyvinvointialueen käynnistämistä rahoitetaan (väliaikaishallinnolle osoitetun valmistelurahoituksen lisäksi).

6. Hyvinvointialueen demokratia ja osallisuus

Sitran asiantuntijat Joonas Leppänen ja Elina Eerola esittelivät asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia liitteenä olevalla aineistolla ”Miksi asukkaiden osallistuminen on merkityksellistä?”, LIITE

Asiasta käydyssä keskustelussa seurantaryhmän jäsenet nostivat esille mm. seuraavaa:

- **Tasa-arvonäkökulma:** osallisuus, eriytyminen ja osallistaminen. Esimerkiksi asukasyhdistyksiin, asukasraateihin ym. hakeutuvat yleensä ne,

jotka muutenkin ovat aktiivisia. Osallisuuden ei pidä lisätä eriarvoisuutta. Miten saada mukaan ne, joilla osallisuusvaje on suurin?

Osallisuus ja osallistaminen toimii lasten ja nuorten puolella. Mutta entäpä esim. ”digi-invalidit”? Lisääkö tämänkaltainen osallistaminen ihmisten epätasa-arvoisuutta? Esimerkiksi adressin keruu terveysaseman säilyttämisen puolesta: ne ihmiset, jotka olisivat tarvinneet kyseistä palvelua eniten, eivät osallistuneet.

- **Osallistumisen arkkitehtuuri:** Miten keskustelukulttuuria saadaan paremmaksi? Miten kaikille löytyisi väylä osallistua? Aktiiviset osallistuvat – pakottaa ei voi osallistumaan. Miten luoda aito vaikuttamisen kanava?
- **Osallisuuden rakenteet:** Mitä tapahtuu ruohonjuuritasolla? Miten alueellinen osallisuus jo toteutuu? Esimerkiksi järjestöjen kumppanuuspöytä, nuorten järjestöjen ja seurakuntien rooli ym. alueen hyvinvoinnin edistämiseksi toimivat tahot sekä jo olemassa olevat, eri vaikuttamistoimielimet?
- **Demokratia uuvuttaa:** Mieli-pidekyselyitä on niin paljon, että ei niihin jaksa vastata – vain valittaa.
- **Valta ja vastuu:** Osallistaminen ja päätöksenteko ovat eri asioita. Vaaleihin osallistuneet ovat ottaneet isomman roolin. Kun olen asettunut ehdolle, olen sitoutunut ottamaan asioista selvää laajemmin.

Vaaleilla valittu luottamushenkilö kantaa vastuuta. Hyvinvointialueella tulee olemaan lähes 10 000 työntekijää. Valtava palvelukokonaisuus – liian raskas organisaatio pyorittää yksin hallituksessa.

Vaikuttamistoimielimiä kunnissa on ja on ollut – palaute niistä ei ole harmonista. Painopisteet ovat erilaisia – asioille tarvitaan suodattaja.

Kunnissa hallinto kevenee, kun sosiaali- ja terveydenhuollon asioita käsitellyt lautakunta jää pois.

- **Kunnissa käytössä olevaa lautakuntamallia** ei voida korvata paneeleilla tai raadeilla. *) **Lautakuntamalli on se suunta, jota seurantaryhmän jäsenet ilmaisivat vahvasti kannattavansa.**

Sitran asiantuntijat vastasivat tähän seuraavasti:

- **Tasa-arvo päätöksenteossa ja asioiden valmistelussa:** Puolueiden jäsenillä on enemmän valtaa; aktiivisilla on enemmän valtaa. Osallistumista pitäisi varmistaa, jotta kaikki pääsisivät yhdenvertaisesti osallistumaan. Esim. robottipuheluita koskevaan kokeiluun iäkkäät osallistuivat

aktiivisesti – kokeiluissa tapahtui jotakin. Jos kunnat perustettaisiin nyt, ei lautakuntia asetettaisi.

Päätökset tehdään esittelystä - mutta miten tähän päätösehdotukseen on päädytty? Päätöslautakunta ei mahdollista osallistumista asian valmisteluun. Ihmiset heräävät vasta, kun terveysasemaa ollaan lakkauttamassa – tarkastelu tulisi kohdentaa palvelujen kehittämiseen. Suomalaiset luottavat instituutioihin, mutta eivät koe voivansa vaikuttaa. Millaisin mallein voisi vaikuttaa?

Miten mahdollistetaan pääsy saman tiedon ääreen? Voisiko tämän asian tehdä toisin? Miten saada ihmisiä osallistumaan laajemmin? Tarvitaan nopeita kyselyitä – palaute tulee olla saatavilla ja se tulee käsitellä nopeasti.

Sitran asiantuntijoiden esityksen jälkeen Mikael Palola esitteli vetämänsä hankkeen puitteissa tehtyä valmistelua vaikuttajafoorumeista ja valmisteluun osallistumisesta sekä hyvinvointialueelle hahmotelluista päätöksenteon rakenteista. Hän totesi, että kyseessä on vain hankekonttorin puitteissa tehty valmistelu – väliaikainen valmistelutoimielin ei kyseistä valmistelua ole vielä käsitellyt.

Palolan esityksestä seurantaryhmän jäsenet nostivat esille kuulemismenettelyt, joita tulisi olla paljon. Lisäksi he totesivat, että myös henkilöstön edustus tulisi olla suoraan päätöksentekokelemissä.

Yhteisesti todettiin, että tänään käytiin läpi uudenlaisia malleja ja ajatuksia, joista käytiin hyvä keskustelu. Tämä keskustelu toi evästystä asian jatkovalmisteluun. Malleissa on syvälle meneviä elementtejä – tuosta on hyvä jatkaa.

Todettiin, että on tärkeätä tuntee olevansa ”keskisuomalainen”. Hyvinvointialueella tulee olla huolella laadittu strategia. Esille nousi myös se, voisiko hyvinvointialueen strategiatyössä hyödyntää Keski-Suomen liiton strategiaa, jonka valmistelu on loppusuoralla(?)

7. Muut asiat

Todettiin, että ryhmän seuraava kokous on 27.10.2021. Muita asioita ei ollut.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 17.00.

LIITE Poliittisen seurantaryhmän kokousaineisto 6.10.2021

*) Lisäys tehty poliittisen seurantaryhmän kokouksessa 27.10.2021.